

Onderwerp Uitkomsten Meicirculaire gemeentefonds 2014 (inclusief
actuele ontwikkelingen)

Steller FP Hiemstra

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 76 98 Bijlage(n) -

Ons kenmerk 4619213

Datum 24-09-2014 Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Op 25 juni 2014 hebben wij u geïnformeerd over de voorlopige uitkomsten van de meicirculaire gemeentefonds 2014 (zie collegebrief nr. 4481146). In de brief hebben wij toegezegd u nader te informeren over de volledige uitkomst van de meicirculaire 2014. In voorliggende brief informeren wij u over de volledige (financiële) effecten – inclusief enkele actuele ontwikkelingen – vanuit de meicirculaire 2014 voor de gemeente Groningen.

Enkele grote ontwikkelingen

De meicirculaire gemeentefonds 2014 is één van de belangrijkste circulaire van de afgelopen jaren. Dit komt vooral door het vanaf 2015 beschikbaar komen van de middelen voor de aanstaande decentralisaties in het sociaal domein. In eerste opzet was er sprake van dat de middelen in de periode 2015-2017 over zouden komen naar gemeenten in een sociaal deelfonds. Gemeenten waren hierbij verplicht de middelen in te zetten voor taken binnen het sociaal domein en moesten jaarlijks rapporteren over de daadwerkelijke besteding. Mede naar aanleiding van kritische kanttekeningen van de Algemene Rekenkamer en de ontwikkeling van alternatieve instrumenten om een succesvolle transformatie te borgen en zicht te blijven houden op de middelen, heeft het kabinet per brief (d.d. 11 september 2014) laten weten het wetsvoorstel over de instelling van het sociaal deelfonds in te trekken. De middelen komen voor de periode 2015-2017 beschikbaar via een integratie-uitkering in het gemeentefonds. Hiermee vervalt de bestedingsvoorwaarde van het sociaal deelfonds en wordt voorkomen dat de verantwoordingslasten voor gemeenten stijgt. Over de besteding van de middelen leggen gemeenten lokaal verantwoording af. Vanaf 2018 worden de middelen via de algemene uitkering verstrekt.

Een andere belangrijke ontwikkeling die verwerkt zit in de meicirculaire 2014 betreft de eerste fase van het groot onderhoud aan het gemeentefonds. Voor het eerst sinds 1997 wordt er weer groot onderhoud gepleegd aan het verdeelstelsel van de algemene uitkering. Dit was noodzakelijk omdat de werkelijke kosten van gemeenten aan gemeentelijke taken niet meer overeen kwam met de ijkpunten hiervoor in het gemeentefonds. De wijzigingen als gevolg van de invoering van de Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) zijn ook verwerkt in het groot onderhoud. De tweede (afronddende) fase van de herijking vindt plaats in 2016. Door de herijking verandert de omvang van het gemeentefonds niet, maar het leidt wel tot herverdeeleeffecten tussen individuele gemeenten. Voor Groningen leidt de herijking tot een structureel nadeel van 2,8 miljoen euro vanaf 2015. Door een overgangsregeling wordt dit nadeel in 2015 teruggebracht tot 1,4 miljoen euro. Het structurele nadeel van 2,8 miljoen euro geldt dus vanaf 2016. In eerste instantie werd door het Rijk aangegeven dat het structurele nadeel voor Groningen 3,8 miljoen euro zou zijn en dat de overgangsperiode drie jaar zou bedragen. In de Voorjaarsbrief 2014 zijn we hier vanuit gegaan. Uit de meicirculaire 2014 blijkt het nadeel 2,8 miljoen euro te zijn en de overgangsperiode 2 jaar te bedragen. Dit betekent een voordeel voor Groningen van 1 miljoen euro.

In het regeerakkoord is afgesproken met ingang van 2015 een korting toe te passen op de huidige Wmo uitkering. De aanvankelijke korting in het regeerakkoord bedroeg 75%, maar deze is later bijgesteld naar 40%. Landelijk wordt 465 miljoen euro gekort, voor Groningen betekent de korting een lagere uitkering van 3,75 miljoen euro in 2015 (tot 12,9 miljoen euro). Deze korting wordt verrekend met de sector.

In de meicirculaire wordt uitvoering gegeven aan de wens van het rijk om de verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud van schoolgebouwen in het primair en speciaal onderwijs over te hevelen naar de schoolbesturen. Vanaf 2015 wordt structureel 158,8 miljoen euro uitgenomen uit het gemeentefonds en overgeheveld naar de schoolbesturen. Voor Groningen betekent dit een uitname van 2,052 miljoen euro. Deze korting wordt verrekend met de sector.

In de collegebrief van 25 juni 2014 is aangegeven dat onder andere de ontwikkeling van de maatstaven en de effecten van enkele taakmutaties nog in beeld gebracht moesten worden voordat de volledige effecten van de circulaire bekend zijn. Deze effecten zijn in beeld gebracht en leiden tot de volgende financiële conerneffecten; in 2014 ontstaat een nadeel van 0,6 miljoen euro, in 2015 ontstaat een nadeel van 1,6 miljoen euro, in 2016 ontstaat een nadeel van 1,1 miljoen euro, in 2017 ontstaat een nadeel van 0,9 miljoen euro en in 2018 ontstaat een nadeel van 1,7 miljoen euro.

Dit zijn mutaties ten opzichte van de stand van de algemene uitkering opgenomen in het financieel meerjarenbeeld zoals gepresenteerd in de Voorjaarsbrief 2014. Deze effecten worden meegenomen bij de verdere voorbereiding van de begroting 2015. Indien de mutaties leiden tot knelpunten komen we hierop terug in de begroting 2015.

Specifieke mutaties

In de circulaire worden specifieke taakmutaties gegeven en mutaties in decentralisatie- en integratie-uitkeringen. Hieronder volgt een toelichting op de voor Groningen relevante mutaties. In principe worden de mutaties verrekend met de betreffende sectoren. Afwijkingen hierop worden toegelicht. De verwerking hiervan vindt plaats bij de begrotingswijzigingen van het 2^e kwartaal 2014 en bij de begroting 2015.

Maatregelen Wet Werk en Bijstand en enkele sociale zekerheidswetten

Voor de implementatie- en uitvoeringskosten van de Wet Maatregelen Wet Werk en Bijstand en enkele sociale zekerheidswetten wordt door het ministerie van SZW een toevoeging gedaan aan de algemene uitkering. Het wetsvoorstel is ingediend bij de Eerste Kamer. De beoogde inwerkingtreding van deze wet is 1 januari 2015. Voor Groningen betekent dit een extra inkomst van 110 duizend euro in 2014.

Individuele studietoelage

In het kader van de Participatiewet is de individuele studietoelage geïntroduceerd. Het betreft een nieuwe vorm van aanvullende inkomensondersteuning voor bepaalde groepen studerenden. De gemeente toetst in het individuele geval of de student gelet op zijn persoonlijke omstandigheden met voltijdsarbeid niet in staat is het wettelijk minimumloon te verdienen. Gemeenten moeten zelf in een verordening vaststellen hoe hoog de individuele studietoelage is en hoe vaak die wordt verstrekt.

Voor de uitvoering hiervan zijn bedragen aan het gemeentefonds toegevoegd. In deze bedragen is een compensatie begrepen voor uitvoeringskosten. Groningen ontvangt in 2015 151 duizend euro, in 2016 446 duizend euro, in 2017 716 duizend euro en vanaf 2018 863 duizend euro.

De middelen worden gereserveerd in afwachting van een bestedingsvoorstel op basis waarvan besloten kan worden de middelen te verrekenen met de sector.

Uitvoeringskosten Participatiewet

In het kader van de Participatiewet wordt vanaf 2015 de toegang tot de Wajong beperkt. Hierdoor zal de gemeentelijke doelgroep toenemen, omdat mensen met arbeidsvermogen - die bij ongewijzigd beleid onder de (financiële) verantwoordelijkheid van UWV zouden komen - vanaf 2015 onder de Participatiewet gaan vallen. Het kabinet voegt voor de uitvoeringskosten ten behoeve van de genoemde nieuwe doelgroep middelen toe aan de algemene uitkering. Groningen ontvangt in 2015 65 duizend euro, in 2016 215 duizend euro, in 2017 366 duizend euro en in 2018 517 duizend euro.

Overheveling buitenonderhoud onderwijs

Met ingang van 1 januari 2015 gaat de verantwoordelijkheid voor buitenonderhoud en aanpassingen van schoolgebouwen voor primair onderwijs en scholen voor speciaal onderwijs over van de gemeenten naar de schoolbesturen. Om die reden wordt een bedrag uit de algemene uitkering overgeheveld naar de begroting van OCW. De schoolbesturen zullen de middelen voortaan ontvangen van het Ministerie van OCW. Voor Groningen betekent dit een structurele uitname van 2,052 miljoen euro vanaf 2015. In dit bedrag is rekening gehouden met uitvoeringskosten/apparaatskosten, voor Groningen bedraagt dit ongeveer 160 duizend euro.

E-boeken

In 2011 is besloten om de inkoop van e-content door bibliotheken te centraliseren. Daarbij hoort ook een uitname uit de algemene uitkering, omdat de lokale bibliotheken deze taak niet meer uit gaan voeren. De uitname zal plaatsvinden per 2015, als de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen in werking treedt. Voor Groningen betekent dit een korting van 97 duizend euro in 2015, een korting van 112 duizend euro in 2016, een korting van 129 duizend euro in 2017 en een korting van 149 duizend euro vanaf 2018.

E-overheid

De huidige facturen aan gemeenten voor verstrekkingen van gegevens uit het Handelsregister en uit het Kadaster worden vervangen door een vermindering van de algemene uitkering met 4,3 miljoen euro.

Daarnaast wordt in verband met de aansluiting van gemeenten op MijnOverheid door het Rijk 0,5 miljoen euro uit de algemene uitkering overgeheveld naar de begroting van BZK. Gebruik van MijnOverheid levert gemeenten een besparing op van kosten, bijvoorbeeld van portokosten. De korting voor Groningen bedraagt in 2014 53 duizend euro en loopt op tot 56 duizend euro vanaf 2015.

In de gemeentelijke begroting is 23 duizend euro aan budget beschikbaar dat wordt ingezet ter dekking van deze korting. Het overige nadeel van 30 duizend euro (33 duizend vanaf 2015) komt ten laste van de algemene middelen.

Waterschapsverkiezingen

Per 1 juli 2014 treedt de Wet aanpassing waterschapsverkiezingen in werking. Dit betekent dat de waterschapsverkiezingen in 2015 tegelijk met de verkiezingen voor de provinciale staten plaatsvinden. Gemeenten krijgen door de wetwijziging voor het eerst een rol bij het organiseren van de waterschapsverkiezingen. De toevoeging aan de algemene uitkering compenseert gemeenten voor de extra kosten als gevolg van de organisatie van gecombineerde verkiezingen. Groningen ontvangt hiervoor een extra bijdrage van incidenteel 292 duizend euro in 2015.

Wmo

Ten opzichte van de septembercirculaire 2013 zijn de maatstaven van het verdeelmodel Wmo geactualiseerd. Voor 2012 leidt dit tot een lagere uitkering van 42 duizend euro en voor 2013 leidt dit tot een lagere uitkering van 33 duizend euro. Voor de uitkering 2014 is de nominale index toegevoegd en is landelijk aanvullend 6 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van sociale wijkteams. Dit leidt in 2014 tot een hogere uitkering van 414 duizend euro.

In de uitkering voor 2015 zit de korting van 40% volgend vanuit het regeerakkoord verwerkt en zijn de budgetten ter compensatie van chronisch zieken en gehandicapten en de budgetten voor de sociale teams overgeheveld vanuit de integratie-uitkering Wmo naar de middelen voor de decentralisaties in het sociaal domein. De integratie-uitkering Wmo daalt hierdoor vanaf 2015 met 3,748 miljoen euro.

Maatschappelijke opvang

Ten opzichte van de septembercirculaire 2013 zijn de maatstaven van het verdeelmodel voor de decentralisatie-uitkering voor Maatschappelijke opvang geactualiseerd. Voor Groningen betekent dit een voordeel van 72 duizend euro in 2013, een voordeel van 69 duizend euro in 2014 en een structureel voordeel van 575 duizend euro vanaf 2015.

Daarnaast wordt de uitkering vanaf 2015 opgehoogd met de te decentraliseren middelen uit de AWBZ. Voor Groningen betekent dit een extra structurele bijdrage van 4,74 miljoen euro vanaf 2015.

Vrouwenopvang

Het objectief verdeelmodel voor de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang is bestuurlijk vastgesteld door het Rijk en de VNG. Onderdeel van de afspraken is een geleidelijk ingroeipad voor de objectieve verdeling vanaf 2015. Daarnaast stelt het Rijk extra middelen beschikbaar voor o.a. een kwaliteitsimpuls voor de aanpak van huiselijk geweld. Deze extra middelen worden in 2015, 2016 en 2017 ingezet ten behoeve van het geleidelijk ingroeipad. Het objectief verdeelmodel pakt nadelig uit voor Groningen.

In 2016 leidt dit voor Groningen tot een nadeel van 130 duizend euro, in 2017 tot een nadeel van 220 duizend euro en vanaf 2018 tot een structureel nadeel van 379 duizend euro.

Daarnaast wordt de uitkering vanaf 2015 opgehoogd met de te decentraliseren middelen uit de AWBZ, voor zover deze toe te rekenen zijn aan instellingen voor vrouwenopvang. Voor Groningen betekent dit een extra structurele bijdrage van 543 duizend euro vanaf 2015.

Beeldende kunst en vormgeving

In de meicirculaire staat aangegeven dat de decentralisatie-uitkering Beeldende kunst en vormgeving in het kader van het groot onderhoud is opgegaan in de algemene uitkering. Voor Groningen betekent dit vanaf 2015 een structureel nadeel van 474 duizend euro. Bij benadering valt aan te geven welk bedrag voor dit onderwerp terug komt in de algemene uitkering via het groot onderhoud, dit is structureel 390 duizend euro vanaf 2015. Uit informele berichtgeving blijkt dat het Rijk voornemens is de overgang van de decentralisatie-uitkering naar de algemene uitkering met twee jaar uit te stellen. We wachten nadere informatie over dit onderwerp in de septembercirculaire 2014 af.

Gezond in de stad

In het kader van het stimuleringsprogramma Gezond in de stad (GIDS) ontvangen gemeenten met wijken/ buurten met een relatief hoge achterstandsproblematiek GIDS-gelden. De decentralisatie-uitkering wordt voor de periode 2014-2017 verdubbeld en vanaf 2014 gaat er een andere verdeelsleutel gelden. Op basis van de statusscore van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) is een top 300 vastgesteld van wijken met een lage statusscore ten opzichte van andere wijken in Nederland. De middelen zijn verdeeld over deze wijken op basis van het aantal inwoners in deze wijken. Voor Groningen leiden deze aanpassingen tot een extra uitkering van 354 duizend euro per jaar voor de periode 2014-2017. In 2018 vervalt de verdubbeling van de gelden en geldt alleen nog de aangepaste verdeelsleutel. Het voordeel voor Groningen bedraagt hierdoor in 2018 nog 154 duizend euro.

Bodemsanering

De projectmiddelen voor het uitvoeringsprogramma en de middelen voor aanvullende ondersteuning vanuit het Rijk voor gemeenten worden in 2014 in mindering gebracht op de decentralisatie-uitkering Bodemsanering. Voor Groningen leidt dit tot een nadeel van 5 duizend euro in 2014.

Invoeringskosten decentralisatie Jeugd

Er wordt door het Rijk incidenteel in 2014 extra middelen beschikbaar gesteld voor de invoeringskosten van de decentralisatie Jeugd. Voor Groningen leidt dit tot een incidenteel voordeel van 199 duizend euro in 2014.

Mantelzorg

Er worden door het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld voor het ontwikkelen van activiteiten om de mantelzorgondersteuning naar een hoger niveau te tillen, zodat op het moment dat het wetsvoorstel Wmo 2015 in werking treedt, integraal maatwerk in de praktijk wordt geleverd. Het is de bedoeling dat met deze middelen een merkbare verbetering van de ondersteuning van de individuele mantelzorger in de gemeente wordt gerealiseerd. Gemeenten kunnen – rekening houdend met de lokale situatie en gebruik makend van de aanwezige kennis en expertise - hierbij eigen prioriteiten stellen. Incidenteel wordt een bedrag van 6 miljoen euro ter beschikking gesteld in 2014. Voor Groningen betekent dit een voordeel van 60 duizend euro.

Centra voor Jeugd en Gezin

Ten opzichte van de septembercirculaire 2013 zijn de maatstaven van het verdeelmodel geactualiseerd. Voor Groningen betekent dit een structureel voordeel van 47 duizend vanaf 2014.

Integratie-uitkering middelen decentralisaties in het sociaal domein

Met ingang van 2015 worden gemeenten op grond van de Wmo 2015, de Jeugdwet en de Participatiewet integraal verantwoordelijk voor het sociaal domein. De decentralisaties gaan in 2015 gepaard met een toevoeging aan het gemeentefonds van 10,4 miljard euro. De middelen worden in de periode 2015-2017 beschikbaar gesteld via een integratie-uitkering binnen het gemeentefonds. Vanaf 2018 gaan de middelen over naar de algemene uitkering.

Decentralisatie AWBZ naar Wmo

In 2015 worden de budgetten die samenhangen met de nieuwe taken behorend bij de Wmo 2015 verdeeld op grond van historische uitgaven. Dit betekent dat de budgetten worden gerelateerd aan een reconstructie van feitelijke uitgaven op gemeentelijk niveau. De budgetten samenhangend met beschermd wonen en opvang worden verdeeld over de centrumgemeenten.

In januari 2014 is een eerste voorlopige inzage geboden in het macrobudget Wmo 2015 en de verdeling daarvan per gemeente. Deze indicatie is geactualiseerd. Voor deze actualisatie zijn grotendeels de actuele data gebruikt uit 2013.

In 2016 wordt een objectief verdeelmodel ingevoerd. Uiterlijk in de septembercirculaire 2014 wordt het objectieve verdeelmodel voor de verdeling van het budget vanaf 2016 definitief vastgesteld.

In de meicirculaire 2014 wordt alleen het bedrag per gemeente bekend gemaakt voor de jaarschijf 2015. Meerjarig wordt in de circulaire op macro niveau wel inzicht gegeven in de jaarlijkse mutatie van de budgetten. De weergegeven bedragen voor de jaren 2016-2018 zijn aangepast met de percentages tussen de jaren zoals gegeven in de circulaire. Groningen ontvangt in 2015 82,5 miljoen euro, in 2016 86,4 miljoen euro, in 2017 84,0 miljoen euro en in 2018 83,6 miljoen euro.

Decentralisatie jeugdzorg

De verdeling van het beschikbare budget Jeugdwet voor 2015 vindt plaats op basis van historische gegevens over het gebruik van jeugdhulp op gemeentelijk niveau. Gemeenten kunnen er ten opzichte van de indicatieve budgetten gegeven in de decembercirculaire 2013 niet meer dan 5% op achteruit gaan. Het totaalbedrag gemoeid met die garantie is 17 miljoen euro. Dit bedrag wordt op de andere gemeenten 'verhaald' door een korting van 0,5% op hun totaalbudget. Ten opzichte van het indicatieve budget gegeven in de decembercirculaire 2013 is het budget voor de gemeente Groningen gestegen met 1,1% (+ 513 duizend euro).

In 2016 wordt een objectief verdeelmodel ingevoerd. Cebeon en het SCP ontwikkelen dit verdeelmodel, dat december 2014 gereed is. Gemeenten worden dan geïnformeerd over het budget per gemeente voor 2016.

In de meicirculaire 2014 wordt alleen het bedrag per gemeente bekend gemaakt voor de jaarschijf 2015. Meerjarig wordt in de circulaire op macro niveau wel inzicht gegeven in de jaarlijkse mutatie van de budgetten. De weergegeven bedragen voor de jaren 2016-2018 zijn aangepast met de percentages tussen de jaren zoals gegeven in de circulaire. Groningen ontvangt in 2015 47,8 miljoen euro, in 2016 47,1 miljoen euro, in 2017 45,6 miljoen euro en in 2018 45,8 miljoen euro.

Decentralisatie Participatiewet

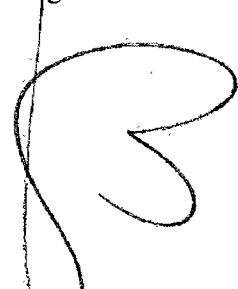
Gemeenten ontvangen op dit moment van het Rijk budget om mensen met arbeidsvermogen naar werk toe te leiden: het Participatiebudget. Vanaf 1 januari 2015 gaat de Participatiewet in. Mensen met arbeidspotentieel kunnen niet meer de Wajong instromen en de Wsw wordt afgesloten voor nieuwe instroom. Vanaf 1 januari 2015 vallen de mensen met een arbeidsbeperking, maar met arbeidsvermogen, onder de verantwoordelijkheid van gemeenten. Als gevolg daarvan is vanaf 2015 een nieuw verdeelmodel noodzakelijk.

Met de VNG is bestuurlijk overeenstemming bereikt over het nieuwe verdeelmodel Participatiebudget. In het Participatiebudget 2015 zijn de budgetten voor de Wsw (zittend bestand Wsw), het budget voor de nieuwe doelgroep van de Participatiewet en de bestaande re-integratiemiddelen voor de huidige doelgroep samengevoegd.

In de meicirculaire 2014 is wel het macrobudget bekend gemaakt dat beschikbaar is voor de Participatiewet, maar niet het budget per gemeente. De bedragen per gemeente heeft staatssecretaris Klijnsma op 17 juni 2014 bekend gemaakt. Uit de informatie van staatssecretaris Klijnsma blijkt dat Groningen in 2015 48,2 miljoen euro ontvangt. Net als bij de middelen voor de decentralisatie van de AWBZ naar Wmo en Jeugdzorg geven we in deze brief op basis van de ontwikkeling van de macrobudgetten - gegeven in de circulaire - inzicht in de verwachte budgetten voor de jaren 2016-2018. In 2016 ontvangt Groningen 45,3 miljoen euro, in 2017 42,5 miljoen euro en in 2018 40,2 miljoen euro.

Alle bovenstaande (financiële) effecten worden verwerkt in de tweede voortgangsrapportage 2014 en de begroting 2015.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

A large, stylized handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a long tail.

de burgemeester,
dr. R.L. (Ruud) Vreeman

A smaller, more linear handwritten signature in black ink, starting with a circular flourish.

de secretaris,
drs. P.J.L.M. (Peter) Teesink